

TEMPORADA 86 A BARCELONA

Un teatre d'ambició

Una ciutat que és capaç de respondre massivament a una exposició sobre art egipci no és capaç de mantenir despert un interès generalitzat pel teatre. Els barcelonins, malgrat comptar amb les millors companyies de l'estat, només desperten amb un gran esdeveniment.

 Joan Abellán

Al llarg de la temporada teatral que ara arriba a la recta final, els teatres de Barcelona han presentat més de trenta espectacles. Els espectadors barcelonins han tingut, certament, una mostra eclèctica i variada de tot allò que uns actors i uns objectes poden fer en un espai escènic i han pogut també entreveure els camins de roses i els camins d'espines —que hi ha de tot— que han de fer els professionals del teatre per realitzar el seu art. Un art que sense l'èxit esdevé brutalment efímer.

La cartellera teatral de Barcelona és curta. Amb prou feines, deu teatres. Però, almenys, repassar-la permet el goig de comprovar el predomini d'un teatre d'ambició artística. Aquesta ha

estat una temporada d'aniversaris i consolidacions, de visites i crisis i, sobretot, com és inherent a l'art teatral, d'èxits i de fracassos.

Aquesta és la temporada dels deu anys de funcionament del Teatre Lliure. A la seva petita sala es va estrenar, el mes d'octubre, *La senyoreta Júlia*, d'August Strindberg, espectacle dirigit per Fabià Puigserver per al llüment d'Anna Lizaran i Lluís Homar. Després, el projecte frustrat del muntatge de *La petita Mahagonny*, de Weill-Brecht, que seria substituït per la reposició de *Fulgur i mort de Joaquín Murieta*, de Neruda, traduït al català per Miquel Martí i Pol, i del muntatge *Al vostre gust*, de Shakespeare. Una temporada d'aniversari,

la del Lliure, que el va dur de gira per moltes ciutats de l'estat espanyol, i que, finalment, sembla haver entrat en un compàs d'espera que l'ha de portar a una nova etapa que tothom espera tan productiva com la dels deu anys superats.

Un altre fet notable d'aquesta temporada ha estat sens dubte la consolidació de la Companyia Flotats, un dels pocs teatres públics, suposo, que porten el nom estel·lar d'un primer actor, i que ha assolit amb un bon èxit —ni de bon tros tan apoteòsic com el del *Cyrano*— l'escenificació, amb actors neòfits i sense la presència de Josep Maria Flotats, d'*El despertar de la primavera*, de Wedekind. El debut de Flotats com a director escènic ha

estat en general ben rebut per la crítica i s'ha posat un gran èmfasi en el fet de la bona interpretació dels joves actors. S'ha arribat, potser amb una certa exageració, a veure en Flotats com una autèntica salvació del futur del teatre català, com si abans de la seva arribada mai no s'hagués fet res a Catalunya en el camp de l'ensenyament teatral. En tot cas, la qualitat del muntatge presentat per Flotats al Poliorama, i que ha cobert tota la temporada, és un fet indiscutible i no s'han alçat gaires veus escandalitzant-se del generós tracte econòmic que rep aquesta companyia, si es compara amb les condicions en què es fa el teatre —el millor, fins i tot— a Catalunya.

L'altra cara de la moneda ha estat l'aventura suïcida d'un home de teatre acostumat a ensopegar sempre amb la mateixa pedra com és Esteve Polls. El veterà director, tot just començar la temporada va veure clar que podia posar en marxa una gran companyia de repertori clàssic sense gaires ajuts públics al Teatre Victòria, especialitzat sobretot en *music-hall*, amb incursions esporàdiques en el recital o en la campanya amb espectacles «segurs», fins i tot a Barcelona. D'entrada, jugaria fort: Un nom conegut, Sílvia Munt, i una obra popular, *Romeo i Julieta*, de Shakespeare. Ni l'espectacle li va sortir amb prou grapa per revolucionar Barcelona —omplir el Victòria representava una revolució— ni l'empresa va poder resistir els imperatius econòmics de la vida moderna. Foc d'encenalls.

En canvi, a no gaires metres, una altra iniciativa privada d'un grup de prestigiosos actors i actrius, com Joaquim Cardona, Marta Padovan, Juanjo Puigcorbó, Mario Gas, Mercè Arànega, Montse Guallar i d'altres, aconseguien amb el muntatge d'un vodevil anglès de Michael Frayn, *Pel davant... i pel darrera*, dirigit per Alexander Herold, l'èxit més sonat de la temporada, que des del més d'octubre de l'any passat pot dir-se que ha omplert cada dia un dels teatres més grans de Barcelona: el Condal, que també havia patit les vicissituds a què la inconstància del públic acostuma a sotmetre els locals d'espectacles.

Perquè són comptades les personalitats teatrals que tenen una fórmula infal·lible de l'èxit. I si a casa nostra hi ha algú que sembli tenir la pedra filosofal, és sens dubte Albert Boadella. Aquesta mena de Molière del segle vint, que va passant revista sistemàtica a les conductes i els valors de la nostra societat sense gaires miraments, s'apuntà un nou punt amb les representacions d'*Els virtuoses de Fontainebleau*, en el marc del Palau de la Música Catalana, un santuari musical que aportava encara més connotacions a l'esbojarrada darrera sàtira per ara dels Joglars.

Boadella, com és habitual els darrers anys, resulta ser un dels pocs autors catalans estrenats cada temporada. Perquè dels aproximadament

trenta espectacles estrenats, d'autor català pròpiament dit, aquesta temporada, només n'hi ha hagut tres: un muntatge heroic amb textos de Rusinol muntat i interpretat per Alfred Luchetti i Ovidi Montllor; un altre intent satíric no gaire reeixit a la Sala Villarroel amb *Moundhomes*, de Serra i Fontelles; i la recent estrena de l'obra de polèmica generacional de Guillem-Jordi Graells titulada *Damunt l'herba*, que ha estrenat amb un bon èxit la companyia privada que dirigeix Pere Planella; Zitzània Teatre.

No és gaire, certament, per a un país que atorga tots els anys cinc o sis premis a obres de teatre inèdites. Aquest any, noves obres de Jordi Teixidor, Josep M. Muñoz i Pujol, per citar els més coneguts, s'afegeixen a la llista. Però la política teatral de les institucions no va per aquí, sinó tot el contrari. El mateix director del Centre Dramàtic de la Generalitat, Herman Bonnin, anunciava a comença-

A l'esquerra, Comediants, amb «Alé». A la dreta, Sílvia Munt, en «Romeo i Julieta».

ments de temporada que no tenia cap intenció d'estrenar obres premiades i que, si de cas, demanaria textos teatrals a escriptors de narrativa. I tal dit, tal fet, l'experiment està en marxa i Quim Monzó ja s'ha posat a les ordres de Jerome Savary, el director del desaparegut Magic Circus, per posar diàlegs catalans a l'espectacle que sobre Don Juan muntarà aquest director al Romea la temporada pròxima.

Aquesta, el Centre Dramàtic s'ha

conformat amb tres obres d'autors de fora. Una adaptació anglesa traduïda al català d'una obra de joventut de Txèkhov, *Mel salvatge*, dirigida per Pere Planella i amb la recuperació de Fermí Reixach per als escenaris catalans, després de la seva estada professional a Nova York i Madrid. *Savannah Bay*, de Margerite Duras, amb dues recuperacions més discutibles: la

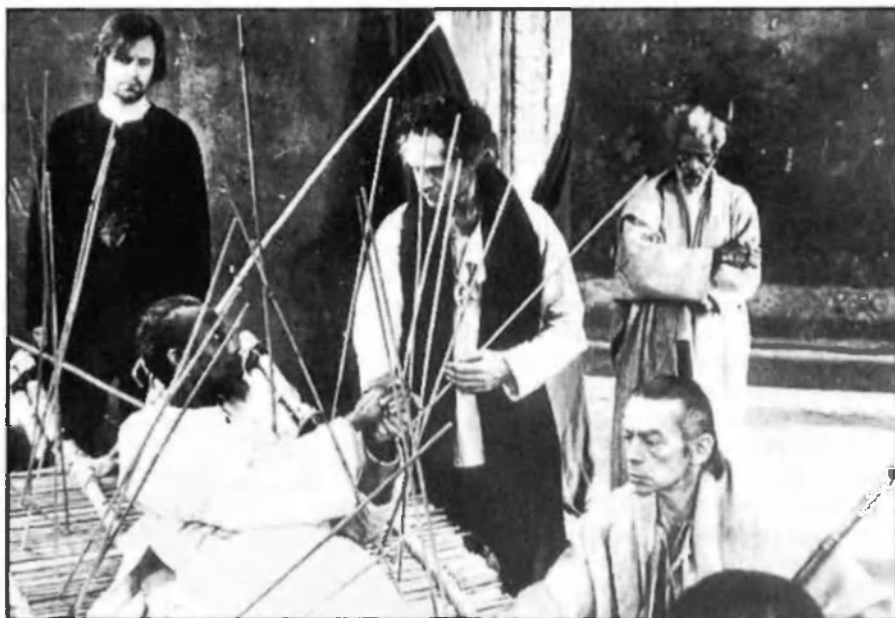
funcionament de la primera fase del millor espai teatral —probablement— amb què ara compta Barcelona: el Mercat de les Flors. Aquest espai polivalent, capaç d'habilitar-se per a tot tipus de concepcions en la relació de l'espai escènic amb l'espai que han d'ocupar els espectadors i que té l'avantatge d'un bon aforament, ha sortit de l'excel·lent idea d'habilitar

Pel Mercat de les Flors han seguit passant espectacles importants com *1980*, de Pina Bausch; la darrera «performance» de la Fura dels Baus; la nova versió d'*Alè*, dels Comediants; *Piel de Toro*, de La Cuadra, de Sevilla, entre d'altres. I aquest gran espai ha demostrat també el perill de l'especialització en les grans companyies internacionals, atès que dificulta la creació d'un hàbit que l'incorpori amb normalitat a la vida teatral ciutadana.

En tot cas, aquest espai municipal ha seguit presentant esdeveniments culturals tan importants com la primera actuació a Barcelona del Berliner Ensemble, companyia de l'Alemanya de l'est fundada per Bertolt Brecht i considerada com a dipositària directa de la manera de fer brechtiana. Encara que fou rebuda amb un cert clima de companyia passada de moda, periclitada, a l'hora de la veritat el públic barceloní va fer justícia als mèrits del Berliner, que no eren pocs.

I per acabar el capítol de les visites de la temporada al Mercat de les Flors, hauríem de recordar també la de la Lindsay Kemp Company, sempre amb un públic fidel a Barcelona, potser sense tant fervor, darrerament, que va presentar *The Big Parade*, una molt estilitzada pantomima que vol idealitzar l'atmosfera del cinema mut, però sense superar el seu encant real. I, finalment, la presentació a Barcelona de la companyia del Centre Dramàtic Nacional, de Madrid, en gira per «províncies», amb *Madre Coraje y sus hijos*, també de Bertolt Brecht, muntada per Lluís Pasqual per a major glòria de Rosa Maria Sardà, que ha estat capaç de donar vida i contingut crític a un dels personatges més inquietants del teatre contemporani.

I això ha estat, a grans trets, el que ha estat fins al moment la temporada teatral. Fins ara, perquè Barcelona, com cada vegada més llocs, hi afegeix un apèndix estival que sovint resulta tan important com la tradicional concepció de temporada. Els festivals d'estiu «Grec-86», que mantenen el nom que es va donar a la campanya autogestionada per tota la professió teatral de Barcelona, ara fa deu anys, porta durant dos mesos als ciutadans estables i als de pas una programació tan densa com la d'una temporada sencera. El Grec d'enguany s'inaugurarà el 22 de juny amb l'estrena a Barcelona de l'esperat *El Mikado*, de Dagoll-Dagom. Sembla que l'èxit és garantit. □

Una escena del tercer acte del *Mahabharata*, de Peter Brook.

de Maria Mercader, vídua de Vittorio de Sica, unes quantes dècades allunyada dels escenaris, i la de Jeannine Mestre, actriu catalana que ha fet la seva carrera a Madrid i que, amb *Savannah Bay*, debutava teatralment en la seva llengua materna. Un espectacle que també recuperava un artista català resident a París, Antoni Taulé, pintor important, que aportà a l'espectacle que dirigí Herman Bonnin una escenografia aconseguida, però que no era suficient per salvar el muntatge del tedi. Ara el Centre Dramàtic ha estrenat la darrera producció de la temporada: *La ronda*, de Schnitzler, dirigida per Mario Gas, home de teatre de llarga trajectòria sòlidament afermada amb el seu recent muntatge de *L'òpera de tres rals*, de Brecht-Weill.

Un capítol decisiu en l'animació de la temporada teatral que aviat deixarem enrere ha estat, per descomptat, el de les visites de companyies estrangeres. I un element que ha donat aquest any importància especial a aquesta partida que les institucions miren de dotar amb generositat, per allò del prestigi i de l'esforç per veure qui pot més, ha estat la posada en

un dels vells palaus supervivents de l'exposició del vint-i-nou. El palau de l'Agricultura, que després va ser Mercat Central de Flors i que havia acabat formant part dels tallers municipals, força ben equipat, s'ha convertit aquesta temporada en el lloc dels «esdeveniments teatrals» que l'ajuntament ha portat a Barcelona.

En el balanç de la temporada teatral, l'espectacle que més expectació ha aixecat de tots els presentats deu haver estat *Le Mahabharata*, la trilogia mítica que presentà Peter Brook i que va ser representada igual que a la seva estrena a Avinyó, en tres sessions, una per a cada part i en una quarta de maratoniana, on es representaren seguides les tretze hores de malediccions i venjances de les divinitats hindús, escenificades com el més èpic dels shakespeares, amb l'exuberant simplicitat de Peter Brook. L'èxit fou notable i les tretze hores de marató a teatre ple demostraven que el públic, davant un esdeveniment teatral d'envergadura i considerat com una creació contemporània indiscutible, és capaç de resistir-ho tot, fins la incomoditat més pròpia de situacions d'emergència que d'actes culturals o socials.